

Vážený pane premiére, vážení místopředsedové vlády,

vážené ministryně a vážení ministři, vážené poslankyně a poslanci, vážené senátorky a senátoři,

účast veřejnosti na správě věcí veřejných je důležitou součástí podoby moderního liberálního demokratického státu. Iniciativa Platforma 21 je uskupení zaštiťující lidi, spolky, instituce či firmy, které požadují, aby byla zajištěna účast občanů na věcech veřejných dle článku 21 Listiny základních práv a svobod.

Nyní však hrozí, že dojde k jejímu omezení. Třetím čtením v poslanecké sněmovně prošla vládní novela stavebního zákona, která mění i několik desítek dalších zákonů. V průběhu projednávání bylo načteno mnoho pozměňovacích návrhů a některé z nich byly přijaty.

Jeden z pozměňovacích návrhů přijatých ve třetím čtení omezuje účast veřejnosti při ochraně přírody a krajiny tím, že mění ustanovení § 70 zákona č. 114/1992 Sb. Touto změnou ji vyloučí z projednávání záměrů s lokálními vlivy na životní prostředí, jako jsou supermarkety, benzínové stanice či skládky, tedy záměry, které jsou podlimitní z hlediska zákona o posuzování vlivů na životní prostředí.

Návrh tím nenápadně, ale razantně oslabuje roli občanské společnosti a směřuje proti programovému prohlášení vlády, ve kterém se vláda jasně zavázala prosazovat

“rozvoj občanské společnosti a účast občanů na rozhodování a správě veřejných záležitostí jako nezbytné součásti funkčního demokratického právního státu“. Vláda si v této oblasti stanovila závazek, že *“zachová současnou legislativně zaručenou úroveň občanských práv týkajících se životního prostředí“*.¹

Návrh se také přímo dotýká článku 21 Listiny základních práv a svobod, který uvádí, že *“občané mají právo podílet se na správě veřejných věcí přímo nebo svobodnou volbou svých zástupců“*. Toto základní právo není realizováno jen prostřednictvím voleb, ale i přímou účastí občanů při správě věcí veřejných.

Cílem návrhu má být urychlení výstavby liniových staveb. Tímto krokem však k urychlení výstavby v žádném případě dojít nemůže. Vyřazením veřejnosti se nezkrátí lhůty pro ostatní účastníky řízení, zejména dotčené vlastníky sousedních nemovitostí, kteří se ke stavbě stále budou moci vyjadřovat. Nezajistí se rychlejší a kvalitnější rozhodování úředníků, kteří v praxi - na rozdíl od účastníků řízení - mohou správní lhůty překračovat a vydávat rozhodnutí s velkým zpožděním, což také běžně dělají. Pouze se zvýší korupční potenciál, proti kterému vlády ČR dlouhodobě bojují.

¹ <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/dulezite-dokumenty/programove-prohlaseni-vlady-cr-115911/>

Nedojde k naplnění přání 83 % občanů, kteří se domnívají, že o významných místních otázkách by měli rozhodovat především občané.² V neposlední řadě dojde k popření mezinárodních závazků, kterými je Česká republika vázána.³

Problém výstavby liniových staveb, za kterým je schován cíl snížení dosažené úrovně zapojení veřejnosti do věcí veřejných, je efektivněji řešit jinak, např. sloučením a zjednodušením povolovacích procesů, zkvalitněním rozhodování úřadů a zavedením větší odpovědnosti úředníků. To vše však po důkladné debatě a na základě odborných analýz. Ty nyní zcela absentují. Jsme si vědomi toho, že práva, která jsou široké veřejnosti přiznána, mohou být v jednotlivých případech zneužívána, tomu nelze nikdy zcela zabránit. Řešením však není tato práva, která svobodně rozvíjíme od 90. let v demokratickém státě, omezit, ale zajistit, že se úředníci dokáží s námitkami rychle a kvalitně vypořádat. Právní řád ČR jim k tomu již dnes dává dost možností.

Vyzýváme proto vládu, poslance a senátory, aby svůj závazek dodrželi a nedovolili oslabení občanské společnosti. Vyzýváme je, aby v senátu prosadili návrh opětovné změny § 70 zákona o ochraně přírody, která spolkům občanů vrátí právo účastnit se správních řízení a následně tuto změnu podpořili ve finálním hlasování v poslanecké sněmovně.

Výzva je společnou iniciativou Platformy 21, uskupení zaštiťující lidi, spolky, instituce či firmy, které požadují, aby byla zajištěna účast občanů na věcech veřejných dle článku 21 Listiny základních práv a svobod.

² http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7675/f3/pd170316.pdf

³ Česká republika je signatářem Aarhuské úmluvy, kterou se zavázala usilovat o posílení odpovědnosti a transparentnosti rozhodování a o posílení účasti veřejnosti na rozhodování týkajícího se životního prostředí.

